

Norsk reisning

Pedagogisk opplegg

Hele landets teater

1/1

Utarbeidet av Anne Holtan
for ungdomstrinnet i grunnskolen og
videregående opplæring

INNHOLD

Generell informasjon:	s. 2
Oppgaver spesielt egnet for samfunnsfag og historie:.....	s. 3
Oppgaver spesielt egnet for norskfaget:	s.7
Oppgaver spesielt egnet for teaterfag:.....	s.10

Kort om forestillingen NORSK REISNING

Humormusikalen Norsk Reisning er bygd opp som en tidsreise i historien, der Henrik Wergeland opptrer som ellevill reiseguide. Det hele starter i 2014 på Grand Café i Karl Johans gate i Oslo. Blant businessmenn og cupcakespisende småbarnsmødre sitter det unge kjæresteparet Ida og Kristian, med hver sin smarttelefon og surfer på sosiale medier. Alarmen går, og inn kommer en kommandant som erklærer at Norge igjen er i krig og i ferd med å bli invadert av svenskene. Det oppstår panikk blant gjestene, som overgir seg uten kamp under trussel om å bli fratatt alle goder, inkludert mobiltelefoner og facebooksider.

Henrik Wergeland kommer inn erklærer at han har gjenoppstått for å lede opprøret mot okkupasjonsmakten, men han blir forferdet over manglende kampvilje og slappe ungdommer. Han mener de er fordervet og ødelagt av all rikdommen oljen påført landet. For å lede opprøret må han finne tilbake til den frihetselskende norske folkesjela og kampånden fra 1814. Han setter de to ungdommene på oppgaven, som er lagd som et puslespill. Puslebrikkene er å finne i historien, og de må finne alle brikkene for få svaret på hva den norske folkesjelen og identiteten er, hvor vi kommer fra og hvem vi er. Reisen begynner i 1814, med skrivingen av den Norske grunnloven på Eidsvoll.

OPPGAVER EGNET FOR SAMFUNNSFAG OG HISTORIE

Oppgave 1

Denne oppgaven egner seg godt som pararbeid.

"Det er typisk norsk å være god"

er et berømt sitat av daværende statsminister Gro Harlem Brundtland fra nyttårstalen hun holdt 1.januar 1992. Er dette noe du forbinder med det å være norsk?

I forestillingen jakter de på den norske identiteten.

Finnes det noe vi kan kalle en nasjonal identitet, en norsk folkesjel?

Lag to fiktive "facebookprofiler" av nordmenn/kvinner der du bruker karakteristika du synes passer til å beskrive noe som er typisk norsk for deg. Det ene portrettet skal være en idealprofil der alle de gode egenskapene, verdiene og holdningene du forbinder med det typisk norske, er med. Det andre portrettet er en karikatur av alt negativt du forbinder med den typiske nordmannen.

- **Anbefalt bruk av tid: 2 skoletimer**

Oppgave 2

I union med Sverige

I "Norsk reising" er svenske soldater forkledd som kelnerne. De er kommet til Norge for å overta makten.

Se utdrag fra forestillingen

Svenskekongen suger:

<https://www.youtube.com/watch?v=gETWCGuXTow&index=4&list=PL88EDCD26E60B6191>

Drømmelandet Svorge.

Denne oppgaven egner seg både som gruppearbeid og individuelt arbeid.

Tenk deg at Norge igjen skulle gå i union med Sverige.

Les artikkelen under før du skriver et essay der du reflekterer over og drøfter fordeler og utfordringer ved å gå i union med Sverige i 2104.

<http://arbeiderpartiet.no/Aktuelt/OEkonomi/Partysvensker-Go-home>

- **Anbefalt bruk av tid: 2 skoletimer**

Oppgave 3

Finn fem feil

Arbeid i par.

I forestillingen er det mange referanser til historiske hendelser. Noen er sanne og noen er usanne. Under følger noen påstander, finn ut om de riktige og hvis ikke, korrigér påstanden sånn at den blir historisk riktig.

- Henrik Wergeland var med og skrev grunnloven i 1814
- Henrik Wergeland var den som skapte barnetoget i feiringen av 17.mai.
- Kompani Linge var i motstandsbevegelsen under 2.verdenskrig. De fikk i oppdrag å sprengte tungtvannsfabrikken på Vermork. De ventet på ordre fra England og klarte å sprengte fabrikken på første forsøk.
- Spiste Roald Amundsen sine egne hunder og sine døde kamerater for å overleve på ferden mot sydpolen?
- Hjalmar Johansen var med Amundsen på ekspedisjonen til sydpolen.

Parene forteller resten av klassen hva de har funnet ut om de ulike påstandene.

➤ **Anbefalt bruk av tid: 2 skoletimer.**

Oppgave 4

Hvem ville Wergeland ha vært i dag?

Gruppeoppgave

Lag et fiktivt portrettintervju for TV. (bruk mobiltelefonen). Året er 2014 Wergeland sitter på Grand Café. Han er en glødende engasjert mann og dikter. Hva brenner han for? Hvilke visjoner har han for fremtiden? Hva handler hans siste skuespill om? Hvordan lever han sitt liv?

Han sitter sammen med noen venner. Be dem om å beskrive deres gode venn Henrik Wergeland.

Vis intervjuene i klassen når de er ferdig redigerte.

➤ **Anbefalt bruk av tid: 2 dobbelttimer**

Kompetansemål i historie og samfunnsfag

Kompetansemål etter 10. årssteget

Historie

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis
- drøfte ideal om menneskeverd, diskriminering og utvikling av rasisme i eit historisk og notidig perspektiv
- presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet og beskrive korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag
- gjere greie for framveksten av velferdsstaten og beskrive trekk ved Noreg i dag
- gjere greie for idear og krefter som førte til den amerikanske fridomskampen og den franske revolusjonen, og beskrive følgjer dette fekk for den demokratiske utviklinga i Noreg

Samfunnskunnskap

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- gjere greie for korleis ulike politiske parti fremjar ulike verdiar og interesser, knyte dette til aktuelle samfunnsspørsmål og argumentere for eige syn
- gje døme på kva samarbeid, medverknad og demokrati inneber nasjonalt, lokalt, i organisasjonar og i skole

Kompetansemål etter Vg3 studieforbereende utdanningsprogram

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillingar
- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger
- utforske ulike korte historiske framstillingar av en og samme hendelse, og diskutere forfatternes valg av innfallsvinkel og spørsmålsstilling
- drøfte hvordan historie er blitt brukt og brukes i politiske sammenhenger

Samfunn og mennesker i tid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- gjøre rede for demokratiutvikling i Norge fra 1800-tallet og fram til 1945 og analysere drivkreftene bak denne utviklingen
- drøfte hvordan nasjonalstaten har skapt nasjonal og kulturell samhörighet, men også konflikter og undertrykkelse

TEATRET

OPPGAVER EGNET FOR NORSKFAGET

Oppgave 1

Skriv et nasjonalromantisk dikt

Klassen lager en diktsamling inspirert av Henrik Wergelands dikting og nasjonalromantikken.

Finn ut hva som var typisk for den nasjonalromantiske diktingen i Norge fra 1850-årene. Skriv et nasjonalromantisk dikt i moderne språkdrakt. Diktene kan gjerne samles i et hefte, som klassen kan bruke til høytlesning.

- Anbefalt bruk av tid: 2 dobbelttimer.

Oppgave 2

Hot seat intervju og paneldebatt

Gruppearbeid (4 elever)

Innledningsvis leser gruppene seg opp på biografiene til Henrik Wergeland og Johan Sebastian Welhaven. To elever skal "spille" rollene som Wergeland og Welhaven. De blir intervjuet hver for seg av "journalister fra Morgenbladet". Det er lov til å spørre om alt fra kjærlighetsliv, dikting og politikk til hva slags forhold de to har til hverandre. Elevene lager fiktive portrettintervjuer for avisen.

Etterpå møtes Wergeland og Welhaven i en duell der de diskuterer unionsoppløsning og diktning. "Journalistene" i gruppen leder debatten og tar gjerne imot innspill fra resten av klassen, som er publikum. Hver gruppe får 5-10 min til å presentere sin "duell".

- Anbefalt bruk av tid 2 dobbelttimer

Oppgave 3

Individuell oppgave

Nordmenn på Europatoppen

La deg inspirere av sangen nedenfor og skriv et kåseri med skråblikk på det norske velstandssamfunnet og hva det gjør med oss.

I første scene i forestillingen "Norsk reisning" sitter fornøyde og velfødde nordmenn på café og drikker champagne, caffè latte og spiser cupcakes. De er reiser seg og synger denne sangen:

Nordmenn

*Vi er moderne nordmenn
og trives godt med det
Mens alle andre sliter
Har Norge hatt suksess
Og resten av Europa
må kanskje legges ne`
Da tar vi oss en fest
Jah! For vi fortjener det.*

(Refr.)

*Foor vi har oljeindustri
og vi går på langrennski
i vårt snille, lille sosialdemokrati*

*Vi er moderne nordmenn
Og Norge er vårt hjem
Vi elsker dette landet
som det stiger frem
Det stiger og stiger
Vil ingen ende ta
Mens alle andre lider
Så roper vi hurra!*

Refr.

*Så la oss heve våre glass
For vår olje og vår gass
La oss skåle mens Europa skylls ned i dass.*

TEATRET

Kompetansemål i norsk

Kompetansemål etter 10. årstrinn

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samtale om form, innhold og formål i litteratur, teater og film og framføre tolkende opplesing og dramatisering
- delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon
- vurdere egne og andres muntlige framføringer ut fra faglige kriterier

Skriftlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjenkjenne virkemidlene humor, ironi, kontraster og sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke noen av dem i egne tekster
- skrive kreative, informative, reflekterende og argumenterende tekster på hovedmål og sidemål med begrunnede synspunkter og tilpasset mottaker, formål og medium

Kompetansemål etter Vg2 – studieforberedende utdanningsprogram

Muntlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lytte til, vurdere og gi veiledende tilbakemelding på andres muntlige presentasjoner
- bruke kunnskap om retoriske appellformer i diskusjoner og presentasjoner

Skriftlig kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer
- skrive kreative, informative og argumenterende tekster, utgreiinger, litterære tolkninger, drøftinger og andre resonnerende tekster på hovedmål og sidemål

Språk, litteratur og kultur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for norsk språkdebatt og språkpolitikk på 1800-tallet
- beskrive hvordan ulike forestillinger om det norske kommer til uttrykk i sentrale tekster fra slutten av 1700-tallet til 1870-årene og i et utvalg samtidstekster

TEATRET

OPPGAVER EGNET FOR TEATERFAG

Oppgave 1

Del klassen i to.

Gruppene får hver sin "lov" – Janteloven og Jan T-loven. Gruppene lager en dramatisering og tolkning av lovene. Bruk gjerne lovene som replikker og sett dem inn i en dramatisk sammenheng/dialog. Gruppen som dramatiserer Janteloven, kan gjerne bruke en realistisk spillestil og sjanger, mens gruppen som dramatiserer Jan T. -loven bruker komedien som sjanger og en komisk spillestil. Gruppene viser sine tolkninger for hverandre.

Janteloven ble skrevet av forfatteren Aksel Sandemose i 1933. Han mente den beskrev både den danske og norske folkesjelen og menneskenes evne til å trykke hverandre ned. Skiller man seg ut fra flokken, får man høre det fra mobben.

Janteloven

1. Du skal ikke tro du er noe.
2. Du skal ikke tro du er like meget som oss.
3. Du skal ikke tro du er klokere enn oss.
4. Du skal ikke innbille deg at du er bedre enn oss.
5. Du skal ikke tro du vet mer enn oss.
6. Du skal ikke tro du er mer enn oss.
7. Du skal ikke tro du duger til noe.
8. Du skal ikke le av oss.
9. Du skal ikke tro noen bryr seg om deg.
10. Du skal ikke tro du kan lære oss noe.

Aksel Sandemose

I dag er idealet kanskje at alle skal skille seg ut og være spesielle. Selvrealisering er målet, og man skal skape seg selv og bli sett.

I forestillingen opptrer en parodisk Jan Thomas som rollefigur. Han representerer nordmannen som har våget å trosse Janteloven – tro på seg selv og realisere drømmene sine. Han har lagd sin egen Jan Thomas-lov, i form av en sang. Innledningsvis forteller han om sin egen selvrealisering:

JAN THOMAS

Jeg vil fortelle dere noe viktig. Dere må tørre å være dere selv. Twentyfour seven. Som ung mann trosset jeg janteloven og reiste ut i verden for å leve ut drømmene mine. For det er i møtet med verden at man blir kjent med seg selv. Kun ved å reise kan man få ut hele sitt potensiale som menneske.

Han begynner å synge:

*Følger du Jante, blir verden grå
Det er Jan T.-loven som gjelder nå
Ikke Janteloven, den er ikke bra
Men Jan Thomas- loven gjør alle glad
Altså, ikke Jante, men Jan T.
Refr.
Strike a pose! Haken frem
Let them laugh- du er bedre enn dem
Tro på deg selv og gi litt faen
Be yourself, ikke vær en annen.*

- **Anbefalt bruk av tid: 2- 4 skoletimer**

Oppgave 2

Del klassen i grupper på 4-6 elever

Brudeferden i Hardanger

Brudeferden ble malt i 1848 av malerne Adolph Tidemand og Hans Gude i samarbeid. For mange er dette bildet blitt selve symbolet på den norske nasjonalromantikken. Bildet er også blitt parodiert i mange sammenhenger, og nå også som forestillingsplakat for *Norsk Reisning* på Riksteatret. Under finner du originalen og to andre parodier. Originalen forskjønner norsk natur og folkeskikk, med vakre farger og idyll. Parodien til Teodor

Kittelsen fra 1907 viser en overfylt båt med uskjønne karikaturer av nordmenn på fylla og en prest i front som fortviler over folket. I den andre parodien kalt "Oljeferden på Hardanger" malt av Rolf Groven i 1975 er fjorden full av søppel og oljesøl malt i triste farger. Her er bilde en skarp kommentar til forbrukersamfunnet og forurensning av miljøet. Bildene representerer svært ulike fremstillinger av den norske virkeligheten og folkesjelen.

Gruppene får utdelt hvert sitt bilde og lager en dramatisering av de tre "brudeferdene". Bruke gjerne ulike teatrale uttrykk og sjangere som f. eks; Bande-, mime-, billedteater eller en realistisk scene med replikker.

➤ **Anbefalt bruk av tid: 2 – 4 skoletimer.**

Oppgave 3

Skriv en teateranmeldelse av Riksteatrets forestilling *Norsk Reisning*

Bruk programmet og teatrets nettsted: www.riksteatret.no

Innledningsvis må du ha med :

Presentasjon av stykket/oppsetningen:

- navnet på stykket og dramatiker, regissør, skuespillere, scenograf evt. koreograf
- Kort om sjanger og handling
- Kort beskrivelse av oppsetningen både når det gjelder regi og scenografi

Velg **ett** (1,2 eller 3) av følgende elementer i forestillingen som du analyserer mer inngående i anmeldelsen

1. Spillestil og skuespillerprestasjoner:

- Ekspressivitet: stemmebruk, fysisk uttrykk, emosjonell temperatur
- Samspill: kontakten mellom skuespillerne, hvordan de bruker hverandre
- Sjangerbestemt spillestil i forhold til komedien
- Konsentrasjon og scenisk tilstedeværelse/utstråling

2. Regi:

- Miljøskildring: tid og miljø

- Hvordan brukes dokumentariske elementer i forestillingen?
- Hvordan fungerer de musikalske innslagene?
- Hva ønsker regissør å formidle: budskap/tema?
- Spesielle regigrep i forhold til sjanger
- Hvilken stemning ligger i forestillingen?
- Rytme og tempo

3. Scenografi og bruk av virkemidler

- Scenedesign (hvordan fungerer kulissene?)
- Lys, Lyd/musikk
- Kostymer (hvordan blir kostymene brukt som ironiske/ komiske elementer?)
- Farger
- Interiør og rekvisitter

Anbefalt bruk av tid: innleveringsarbeid

Relevante kompetansemål fra læreplan i følgende fag ved MDD

Teaterproduksjon 1 og 2 og Teaterensemble

Skuespillerutvikling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- bruke grunnleggende skuespillerteknikk med vekt på utvikling av kropp og stemme
- vise evne til å oppnå partnerkontakt
- bruke ulike typer tekster i arbeid med stemmetrening og formidling
- beherske grunnleggende skuespillerteknikk og skape et selvstendig uttrykk

Scenisk formidling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- gjøre rede for bruk av ekspressivitet i skuespillerens uttrykk
- bruke ulike spillestiler i forhold til scenisk form
- eksperimentere med sceniske virkemidler i forhold til rolle og scenisk handling
- drøfte spillestil, virkemidler og tilnæringsmåter

Teaterteori og –analyse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- analysere og tolke forestillinger og skrive teateranmeldelser

